

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 10 mars 1905, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 12 § i lagen om skydd för varumärken.

Lagutskottet har till behandling fått emottaga en inom Andra Kammaren af herr *K. A. Staaff* väckt motion, n:o 175, af följande innehåll:

»Den erfarenhet, man nu hunnit samla beträffande effektiviteten af lagen om skydd af varumärken den 5 juli 1884, är i vissa afseenden ganska nedslående.

Det har nämligen befunnits, att efterapning af varumärken kan, oaktadt lagens straffhot, i mycket stor skala bedrifvas och att, äfven då det lyckas få förbrytaren ådömd straff, detta icke afskräcker hvarken andra eller honom själf från att fortsätta den olagliga handteringen.

Så hafva under ett antal år åtskilliga personer fällts till ansvar — första gången till böter och vid upprepad förbrytelse jämväl åtminstone i något enstaka fall till fängelse — för efterapning af behörigen inregistrerade varumärken för tillverkning af cigarretter. Likväl florerar olaglig cigarrettfabrikation med användning af annans varumärke i en skala så ohejdadt stor, att man har svårt göra sig en föreställning därom. Så snart ett nytt märke föres i marknaden och lyckas tillvinna sig allmänhetens bevägenhet, kasta sig smygtillverkarne öfver det och anbringa det på sina af uslaste

material gjorda varor. Följden är tveggehanda. För det första, att de förfalskade varorna under en tid framåt säljas på de äkta varornas bekostnad, och för det andra, att allmänheten efter hand mister förtroendet till äfven det äkta märket. Så har det faktiskt gått med det ena efter det andra af flera omtyckta märken. Särskildt torde smygtillverkarna i utsträckt grad furnera de kringvandrande försäljarna — helt naturligt då de dåliga varorna göra det möjligt för tillverkarna att till mellanhänder sälja cigarrett-partier till ett otroligt billigt pris.

Det kan naturligtvis icke vara riktigt att låta detta tillstånd fortfara. Där lag finnes, bör den ock äga sådan kraft, att den motspänstige öfverträdaren därpå tvingas att lyda den. Men frågan är, hvar man har att söka den brist, som gör varumärkeslagen så ineffektiv, som den faktiskt för närvarande är. Närmast till hands ligger då att antaga, det straffsatserna äro för mildt tilltagna. Vid en förbrytelse, som begås af vinstbegär, ställer sig ju saken så, att förbrytaren, i valet mellan möjligheten af ett jämförelsevis ringa straff å ena och ett uppgifvande af en mycket lukrativ handtering å andra sidan, lätteligen väljer det förra alternativet, enär han ej besväras af de betänkligheter af högre art, som endast äga giltighet för laglydiga medborgare.

Men då man betänker, att, på sätt jag nämnt, äfven frihetsstraff ådömts för sådan förbrytelse, hvarom här är fråga, kan man väl ifrågasätta, huruvida ej bristen till äfventyrs ligger på ett annat håll.

För att valet emellan möjligheten af straffansvar och uppgifvande af ett olagligt förfarande skall resultera i den mindre välsinnade samhällsmedlemmens lydriad under lagens bud erfordras, att möjligheten af straff för honom ter sig såsom ganska stor, såsom tämligen nära till hands liggande. Om efteraparen af varumärken finner sig, med iakttagande af vederbörliga försiktighetsmått, kunna vara ganska trygg för att icke annat än genom ett särdeles olyckligt sammanträffande af omständigheter kunna komma illa ut, väger den blotta möjligheten därtill för honom icke synnerligen tungt i vågskålen. På ena sidan vinkar en stor ekonomisk vinst, på andra sidan en mycket aflägsen möjlighet till lagligt beifrande och — om allt går honom emot — straff.

Och faktiskt är, att efteraparen för närvarande löper en ganska ringa risk att kunna blifva öfverbevisad om brottet, därest han förstär att ställa sig försiktigt. För att öfverbevisa t. ex. en tillverkare af cigarretter, som begagnar efterapadt varumärke, erfordras, att man skall kunna binda honom vid att å förfalskad vara hafva åsatt eller låtit

åsätta varumärke, till hvilket han ej äger rätt. Då målsäganden af naturliga skäl icke kan förvänta bistånd till sakens beifrande af de handlande, till hvilka tillverkaren säljer, är han i allmänhet hänvisad till att söka sin bevisning hos dem, som arbeta eller arbetat åt tillverkaren.

Af de förra — dem, som ännu äro i hans arbete och hafva sitt lifsupphälle däraf — är det gifvetvis ganska svårt att erhålla så oförbehållsamma upplysningar, att målsägaren på grundvalen däraf vågar anställa åtal. Det är hufvudsakligen endast genom f. d. arbetares upplysningar under hand och vittnesmål inför rätta, som det understundom lyckats att åstadkomma tillfredsställande bevisning i de omförmälda cigarettmålen.

Ofta har smygtillverkaren ingen verkstad eller fabrik, utan låter en flerhet personer i hemmet utföra tillverkningen. Sker därefter anbringandet af varumärkena i största hemlighet af tillverkaren själf med tillhjälp kanske af hustru och barn, är han mycket svåråtkomlig.

I ett mig bekant fall lär tillverkaren hafva en verkstad med många arbeterskor. Verkstaden är hermetiskt tillsluten för alla »obehöriga», och arbeterskorna äro importerade från Ryssland samt tala endast ryska!

Om det således får anses utredt, att en af de väsentligaste orsakerna till lagtrotsets florerande utgöres af förbrytarnes ringa risk att blifva straffälda, och att det ytterst beror på svårigheten att öfverbevisa dem, gäller det att undersöka, huruvida ej detta förhållande kan ändras till det bättre.

Efter min tanke skall så kunna ske genom en ganska enkel åtgärd. Det är att märka, att för närvarande, jämlikt 12 § varumärkeslagen, förbrytelse, hvarom fråga är, endast får åtalas af målsäganden. Nu är det gifvet, att svårigheterna för en enskild person att komma till ett resultat i dessa fall äro mångdubbelt större än de skola vara för en allmän åklagare, i händelse han finge åtala brottet.

Den större möjligheten för åklagaren att anställa grundliga och ingående undersökningar, hans befogenhet att därvid begagna sig af detektiv polishjälps samt icke minst det tillfälle, han har att äska tillhandagående äfven af offentlig myndighet å andra orter (hvarigenom ett uppdragande af leveranser åt olika håll lätteligen kunde ske), allt detta gör, att förhållandet skulle blifva ett helt annat, därest äfven allmän åklagare finge, naturligtvis efter angifvelse af målsägande, åtala varumärkesförbrytelser.

Visserligen är det möjligt, att äfven andra förändringar i antydda

syfte ej utan skäl kunde ifrågasättas. Men då den ändring, som nu antyds, efter min förmodan torde kunna visa sig tillräcklig för att åtminstone i afsevärd mån stäfja det oerhörda lagförakt, som nu till hederliga näringsidkares stora förfång ohejdadt grasserar, har jag funnit mig böra inskränka mig till att föreslå sagda ändring.

Jag tillåter mig således vördsamt hemställa, att Riksdagen för sin del måtte besluta, det 12 § i lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken skall erhålla följande lydelse:

»Den som — — — — — skada.

På den — — — — — dem.

Förbrytelse, som i denna § sägs, må ej åtalas af allmän åklagare, där ej brottet af målsägande till åtal angifvits.»

*Utskottets
yttrande.*

Det synes utskottet, i likhet med motionären, föreligga grundade skäl för antagandet, att i vårt land olagligt användande af för annan inregistrerade varumärken i stor omfattning förekommer, och utskottet betvivlar icke, att detta missbruk i af motionären omförmälda näring gör sig särskildt gällande. Sant torde ock vara, att anledningen härtill i ej ringa grad ligger i svårigheten att åstadkomma bindande bevisning om dylika förseelser, hvilka för öfrigt stå synnerligen nära de åtgärder, som sägas vara uttryck för illojal konkurrens, ja rent af kunna betraktas såsom sådana. Det är sålunda enligt utskottets tanke endast ett litet brottstycke af sistnämnda område, ifrågavarande motion berör.

Nyligen har Riksdagen beslutit att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka lagbestämmelser kunna anses erforderliga och lämpliga till stäfjande af illojal konkurrens, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill den verkställda utredningen kan föranleda. Vid den utredning, hvartill detta Riksdagens beslut torde kunna förväntas gifva anledning, lärer jämväl frågan om åtalsrätten i ty fall med säkerhet komma under ompröfning och i sammanhang därmed äfven åtalsrätten inom det speciella område, motionären berör. Det synes utskottet vid sådant förhållande icke föreligga tillräckliga skäl för Riksdagen att i här förevarande afseende genom bifall till motionen gå denna utredning i förväg, så mycket mindre som det synes böra tagas i öfvervägande, huruvida icke den till grund för motionen liggande tanken för sitt följdriktiga

genomförande kräver ändring beträffande åtalsrätten jämväl inom patentlagstiftningen, lagen om skydd för vissa mönster och modeller med flera närliggande områden.

Med stöd af det anförda får utskottet således hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1905.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation

af herr *Lindhagen*, som yttrat:

»Såsom motionären anført och äfven utskottet medgifvit, kan man antaga, att olagligt användande af annans varumärke förekommer i stor omfattning. Och äfven jag har mig bekant, att särskildt inom tobaksindustrien dylika tilltag förekomma i mycket stor utsträckning och till synnerligt förfång för de näringsidkande, som lyckats i marknaden vinna förtroende för ett af dem inregistrerad märke. På grund af de utaf motionären framhållna svårigheterna för en målsägande att öfverbevisa förbrytarna om deras brottsliga förfarande och med hänsyn därtill, att förbrytelserna i fråga rikta sig i så stor omfattning äfven mot den stora köpande allmänheten, som föres bakom ljuset i fråga om varans beskaffenhet, så synes mig giltig anledning förefinnas att ställa förbrytelser af förevarande slag under allmänt åtal, när de till sådant åtal angifvas.

Visserligen kan man med utskottet ifrågasätta, huruvida icke den till grund för motionen liggande tanken för sitt följdriktiga genomförande kräver ändring beträffande åtalsrätten jämväl inom andra närliggande områden. Men i en praktisk angelägenhet behöfver och bör man ej draga ut alla möjliga öfverflödiga konsekvenser. Det har veterligen icke ännu yppats något behof af en sådan utsträckt åtalsrätt på sistberörda områden. Och det ligger också i sakens natur, att det är företrädesvis förseelser

mot lagen om skydd för varumärken, som kunna erhålla en så omfattande och allmänskadlig natur, att ett ingripande äfven af allmän åklagare kan vara behöfligt och berättigadt.

Utskottets hufvudsakliga skäl för sitt afstyrkande af motionen synes emellertid vara, att den berör endast ett litet brottstycke af frågan om illojal konkurrens samt att man icke genom ett bifall till motionen bör gå i förväg för den af Riksdagen nyligen begärda utredning om lämpliga lagbestämmelser för stärfjande af dylik konkurrens.

Här har utskottet enligt min mening återigen uppfunnit en sådan allmän formel, genom hvilken man tror sig kunna undgå att behöfva inlåta sig på själfva saken. Riksdagens skrifvelse afsåg ingalunda en utredning om alla upptänkliga missförhållanden i handel och vandel, ehuru väl man kan förstå, att särskildt skrifvelsens motståndare gärna vilja gifva den ett så absurdt innehåll. Med illojal konkurrens afsågs i denna skrifvelse, endast vissa af allmänna rättsmedvetandet ogillade, men enligt gällande rätt ej straffbara handlingar, som af språkbruket innefattas under den särskilda benämningen illojal konkurrens och hvilkas omfattning kan inhämtas exempelvis af tyska lagens straffbestämmelser på detta område.

I förevarande fall åter gäller det endast att söka befrämja, att en redan förefintlig straffbestämmelse i en speciallag kan blifva tillämpad. Vill man framhålla, att denna angelägenhet har beröringspunkter med den förutnämnda riksdagsskrifvelsen, så bör detta endast utgöra en ytterligare anledning att påminna äfven om denna sak i stället för att genom ett afslag å motionen bringa den i glömska. De intressen, hvilka här för det närvarande som bäst kränkas, kunna icke heller vara synnerligen betjänta med att deras sak hänskjutes till det dunkla fjärran, då man kan från Kungl. Maj:t emotse utredning och lagförslag rörande illojal konkurrens, helst om man ställer så vidtgående anspråk på utredningens omfattning, som utskottet gör.

På grund häraf har jag ansett,

att utskottet bort tillstyrka ifrågavarande motion.»

Herrar *Hedenstierna, Sandqvist, Lilliesköld, F. Andersson, A. Olsson, Wiklund* och *Segerdahl* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.